

Avtor *Savrinskih pesmi* je v dva cikla, *Mladostni boji in sanje* ter *Iskanja in srečanja*, zbral pesmi osebne izpovedi in refleksije, čeprav pesmi često prestopajo ta okvir, kjer je snov obče narave in povezana z mnogimi drugimi vprašanji. Čeravno nas ta in ona pesem teh ciklov po svoje lahko pritegne, je jasno, da je ta izpoved oziroma refleksija omejena na avtorjev svetovni in življenjski nazor in zato udarja na dan večja ali manjša shematičnost. Osebni problemi so razpeti na linearnost dobrega in zlega, tedaj notranje nedinamični.

Ostale pesmi nosijo prozoren pečat prigradništva, in ker so namenjene imenovanim stanovskim tovarišem, najbrž ne sodijo v zbirko, ampak v zasebni predal naslovljencev.

Kar zadeva oblikovne prvine, je treba reči, da je zbirka enotna in dognana v okviru avtorjevega koncepta, to se pravi v okviru stare konvencionalne metrike, ki jo tu pa tam požive svobodnejše zgrajene kitice. Kocjančič ljubi stalne pesniške oblike, najpogosteje uporablja sonet in štirivrstičnico. Vse te norme niso vedno povsem realizirane, saj ni težko odkriti posameznih formalnih spodrseljajev.

Pesniški izraz je svež, kadar je v ospredju lokalni kolorit, sicer pa konvencionalen, oprt na realistično deskripcijo in impresionistično maniro. Tako izzveni tudi celotna zbirka, ki je zaradi specifičnosti snovi vredna pozornosti; njen splošni pomen v okviru sodobne slovenske poezije pa ne prihaja v poštev.

A. Tušek

LIKOVNA UMETNOST

PRIPOVEDKA O SAVINJSKI DOLINI

Slikar in grafik Andrej Ajdič* (roj. 1937, diplomiral na dunajski Akademiji za uporabno umetnost) se v oblikovnem smislu drži že vpeljane, konvencionalne poti, zato pa je toliko več novosti in svežine v vsebinski interpretaciji. *Specifično grafični prijem, velika tehnična spretnost* (plastični učinek) in oblika (značilni osnovni lik poznamo že iz Bernikove in Debenjakove umetnosti) so zgolj podrejeno sredstvo, gradbeni elementi, s katerimi mladi slikar gradi svojo predstavo sveta. Kompromis med abstrakcijo in predmetom je le navidezen. V bistvu gre za sintezo dognanj realizma in abstrakcije. To je umetnost simbolov, ki pa niso zapleteni in skrivnostni, temveč silno preprosti — umetnik jih je vzel iz vsakdanje predmetnosti. Tako je dosegel dva pomembna uspeha: izognil se je nesmislu simbolike, ki jo razume samo avtor, in hkrati dosegel najvišjo stopnjo karakterizacije.

Ajdič je izrazit krajinar. Krajino pa pojmuje na svoj način, kot sintetično retrospektivo vseh elementov, ki v časovni dimenziji grade tipično podobo Savinjske doline. Spomini na ilirsko-romansko kulturo, izkapanine, navidezna nespremenljivost prirodnega okvira, ostri šotori hmeljev, mehke, a vendar strumne vzporednice globokih brazd, dehteča rjavina plodne zemlje — vse to določa fiziognomijo opevane doline. Epska širina in lirična izpoved hkrati.

* Razstava v ljubljanski Mestni galeriji.

Bistvena slabost, ki v mnogih primerih preglasi iskreno izpoved, pa je dekorativizem (Savinjski oltar). Tu so iskreni simboli izgubili pravo vsebino in postali sredstvo za doseganje optičnih učinkov — njih poglavitni namen je vzbujanje nekega ugodja. V primeru sinteze že uporabljenih form (Bernik, Debenjak, Makuc) pa mladi umetnik kaj lahko zabrede v epigonske vode. Tudi stalno ponavljanje enakih in istih form lahko sklene nevarni krog. Saj osebni stil v nobenem primeru ne pomeni ponavljanja samega sebe.

Vendar se nam dozdeva, da bo Ajdič to čer znal obiti ter nam bo vsaka njegova nova podoba prinesla tudi v resnici kaj novega.

Ivan Sedej

ABSTRAKCIJA IN ABSTRAHIRANJE

Slikarstvo Stojana Čelića* je zanimivo predvsem z enega vidika. Na platnih (zaradi neslikarskega, izrazito plakaterskega načina nanašanja barvnih namazov bi jih le s težavo ocenili kot slike — v klasičnem in neklasičnem smislu) v vsej jarkosti vidimo sledove zbeganega, kaotičnega »iskanja«. Abstraktno slikarstvo se je s svojimi vrhovi že davno uvrstilo v klasiko. Specifičen način izražanja pušča ustvarjalcu nešteto novih, neizhojenih poti in prav toliko možnosti kot stranpoti. Vendar je le redkim uspelo, da so se v tem načinu polnovredno, umetniško izrazili. Druga nevarnost, ki ima prav tako korenine v abstraktni umetnosti (slikarstvu, plastiki, grafiki) pa je zloraba eksperimentiranja in lov za »novostmi« za vsako ceno.

Abstraktne krajine Stojana Čelića niso abstrakcije v pravem pomenu besede, temveč abstrahirana predmetnost. Novosti, ki jih slikar razglaša, že davno niso več nove. Razstavljeni dela delujejo večidel kot pripomočki slikarske šole, kjer vtepaajo v študentovske glave osnove barvne perspektive.

Enobarvne ploskve, prevladuje sivo zelena zaščitna barva, so prazne kljub likom, ki jih izpolnjujejo. Barv v bistvu ni. Tudi botrovanje zgodnjega Mondrijana, Kleeja in Mortensena ni rodilo kongenialnega odziva. Monohroma platna, ki se »širijo v prostor« iz preprostega razloga, ker niso uokvirjena, nam žal ne morejo pričarati neskončne perspektive odprte krajine.

Preprost opazovalec bo prepričan, da so to »abstraktne« podobe, zato se bo spoštljivo vzdržal komentarja. Morda bo zamižal in skozi priprte veke zaslutil vtis zelene pokrajine, ki jo zgoraj omejujeta voda in nebo. Način redukcije slike neke konkretne krajine na osnovne pripomočke barvne perspektive je nezadosten. To je lahko šele izhodišče! Tudi ni novost, temveč vračanje k akademski abecedi ter skromen ateljejski eksperiment, ki za resno razstavo prav gotovo ni dovolj zrel in upravičen. Tudi nedoločen občutek prostranosti tem podobam ne more dati umetniške dimenzije.

Ivan Sedej

---

* Razstava v Mali galeriji v Ljubljani.